

Στέφανος Πράσσο -Αναδημοσίευση από το [Κόκκινο Καμίνι](#)

Η πρόσφατη ταινία «Το τελευταίο σημείωμα», του Παντελή Βούλγαρη που αναφέρεται στην εκτέλεση των 200 αγωνιστών, πατριωτών, την Πρωτομαγιά του 1944 στον τοίχο της Καισαριανής, **η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων ήταν κομμουνιστές, στελέχη, μέλη και οπαδοί του ΚΚΕ** [υπερέβη κάθε προσδοκία](#)

Σε μια εποχή που οι δυνάμεις της καπιταλιστικής παλινόρθωσης στην Ευρώπη κι αλλού προσπαθούν να ξαναγράψουν την ιστορία εξισώνοντας τους κομμουνιστές με τους Ναζί, χωρίς μάλιστα να κρύβουν τη συμπάθειά τους προς του δεύτερους, έρχεται μια κινηματογραφική ταινία, βασισμένη σε ένα πραγματικό, ιστορικό γεγονός, και βάζει τα πράγματα στη σωστή τους διάσταση.

Είναι οι κομμουνιστές, οι αγωνιστές, οι πατριώτες που στέκονται αγέρωχοι με υψωμένες τις γροθιές τους, απέναντι στο εκτελεστικό απόσπασμα, «νικώντας» τον ίδιο το θάνατο, υπερασπιζόμενοι την αξιοπρέπεια, την πατρίδα τους, την ιδεολογία τους και τις [πανανθρώπινες αξίες](#) που αυτή αντιπροσωπεύει. Είναι οι ανιδιοτελείς αγωνιστές που παλεύουν και πεθαίνουν για τη ζωή και τον άνθρωπο. Είναι οι αλύγιστες γυναίκες, κομμουνίστριες, αγωνίστριες που αψηφούν και χλευάζουν τους βασανιστές τους.

Είναι ο κομμουνιστής, συνδικαλιστής **Ναπολέον Σουκατζίδης** που ταπεινώνει τους δεσμώτες του, που ακόμα και μπροστά στο απόσπασμα, μια ανάσα από το θάνατο, δεν δέχεται την «προσφορά» του Γκεσταπίτη λοχαγού για να ανταλλάξει τη ζωή του με τη ζωή ενός άλλου κρατούμενου.

Είναι τελικά αυτοί που εξυψώνουν τον άνθρωπο, που ορθώνουν το ανάστημά τους πάνω από τα ουράνια και από κει παρατηρούν περιφρονητικά τους σιδερόφραχτους, πάνοπλους, ψυχωτικούς υπάνθρωπους Ναζί, φασίστες να σέρνονται σαν σκουλήκια στη λάσπη. Να είναι τελικά αυτοί οι ηττημένοι αφού έχοντας όλα τα μέσα και κυρίως τη δύναμη των όπλων δεν μπορούν να υποτάξουν τους αγωνιστές και τις αγωνίστριες γιατί τα δικά τους «όπλα» είναι απείρως ισχυρότερα, είναι ανίκητα. Είναι οι πανανθρώπινες αξίες, η αγάπη για τη ελευθερία, είναι η πλήρη απελευθέρωση του ανθρώπου από οποιαδήποτε καταπίεση, είναι ο μεγάλος στόχος της επανάστασης, του σοσιαλισμού και του Κομμουνισμού που πρέπει και θα είναι το

«βασίλειο όλων των ελευθεριών».

Όμως η ταινία και οι δημιουργοί της βρέθηκαν στο στόχαστρο πολλών και καλών, κατά τα άλλα αρθρογράφων, που ανήκουν ιδεολογικοπολιτικά στην Κομμουνιστική αριστερά. Αυτοί θεωρούν γενικότερα ότι η ταινία είναι καλή και μάλιστα μας προτρέπουν να πάμε να τη δούμε αλλά στη συνέχεια βάζουν αβέρτα «αστερίσκους». Όπως ότι, «αποκρύπτει ιστορικά γεγονότα», δεν επαναλαμβάνει συχνά πυκνά και δεν το βάζει στην κατάλληλη σκηνή ότι οι 200 ήταν Κομμουνιστές, δεν έδειξε την απαγγελία της διεθνούς κατά την εκτέλεση κ.α

Η αρθρογραφία της αμφισβήτησης

Πρώτος «σέρνει αυτό το χορό» ο αξιόλογος αρθρογράφος [Στέλιος Κανάκης στο «Ατέχνως»](#) ο οποίος αφού μας πληροφορεί πως δεν δύναται να κρίνει την ταινία γιατί δεν την έχει δει, **τελικά και την κρίνει και την κατακρίνει** άγρια μάλιστα αφού θεωρεί βέβαιο ότι παραχαράσσει την ιστορία: **«Δεν με ενδιαφέρει το αισθητικό αποτέλεσμα αφού η παραχάραξη είναι παραχάραξη όσο επιδέξια και θαυμαστή κι αν είναι κε Βούλγαρη και κα Καρυστιάνη.»** Ξεπερνά το γεγονός τις χυδαίες επίθεσης στο Βούλγαρη και στην Καρυστιάνη γιατί δεν γνωρίζω ούτε το παρελθόν τους ούτε και τη σημερινή τους «κατρακύλα» που αναφέρει ο συντάκτης αλλά ούτε είναι αυτό το κύριο θέμα μας.

Το επίμαχο σημείο στο οποίο επιμένουν και οι άλλοι αρθρογράφοι είναι ότι ο Βούλγαρης στην ανάγνωση της διαταγής εκτέλεσης δεν αναφέρει τη λέξη 200 κομμουνιστές αλλά 200 αγωνιστές ή 200 Έλληνες.

Και λέει επ' αυτού ο Σ. Κανάκης: **«Κι ήταν κομμουνιστές και οι 200 κύριε Βούλγαρη. Επιμένω σ αυτό και απορώ πως επιμένετε να σας διαφεύγει. Το αναγνωρίζει κι η καθημερινή της εποχής..»**

Τη σκυτάλη παίρνει ο εξαίρετος συναγωνιστής [Νίκος Μπογιόπουλος στον Ημεροδρόμο](#), ο οποίος αφού μας προτρέπει να δούμε την ταινία, η οποία είναι **«σπουδαία», «το σενάριο της Καρυστιάνη και του Βούλγαρη είναι εξαιρετικό», «υψηλού επιπέδου η υποκριτική των ηθοποιών. Καθηλωτική η ατμόσφαιρα»!**

Αυτός τουλάχιστον την είδε πριν γράψει και δεν εκτίθεται σαν τον «προλαλήσαντα».

Συνεχίζει ο Νίκος Μπογιόπουλος: **«Στην ταινία που είναι αφιερωμένη στους 200, την κρίσιμη στιγμή της κινηματογραφικής ροής, ό, τι προκάλεσε την εκτέλεση των 200, δεν λέγεται. Δεν αναφέρεται...»** «Σε αυτό το τόσο κρίσιμο σημείο της ταινίας, όταν ανακοινώνεται η διαταγή εκτέλεσης των κομμουνιστών, η λέξη «κομμουνιστές» έχει απαλειφθεί. Και έχει αντικατασταθεί από τη λέξη «Έλληνες».

Στην ίδια γραμμή αλλά πιο σκληρά και γενικεύοντας βγαίνει ο [«Διογένης ο ενοχλητικός»](#) στην ιστοσελίδα του «Εργατικού Αγώνα»: **«ο ιστορικός αναθεωρητισμός, τόσο ο δεξιός όσο και ο «αριστερός» είναι απ' όλες τις απόψεις επικίνδυνος, ο δε «συνεπής» αναθεωρητισμός που βλέπω επάξια να εκπροσωπούν ο Παντελής και η Ιωάννα είναι διπλά πιο επικίνδυνος. Γιατί; Γιατί με ένα καλοδουλεμένο εξωτερικό περιτύλιγμα τινάζουν στον αέρα το ουσιαστικό περιεχόμενο της υπόθεσης των 200 Κομμουνιστών που εκτελέστηκαν από τα ναζιστικά SS»**

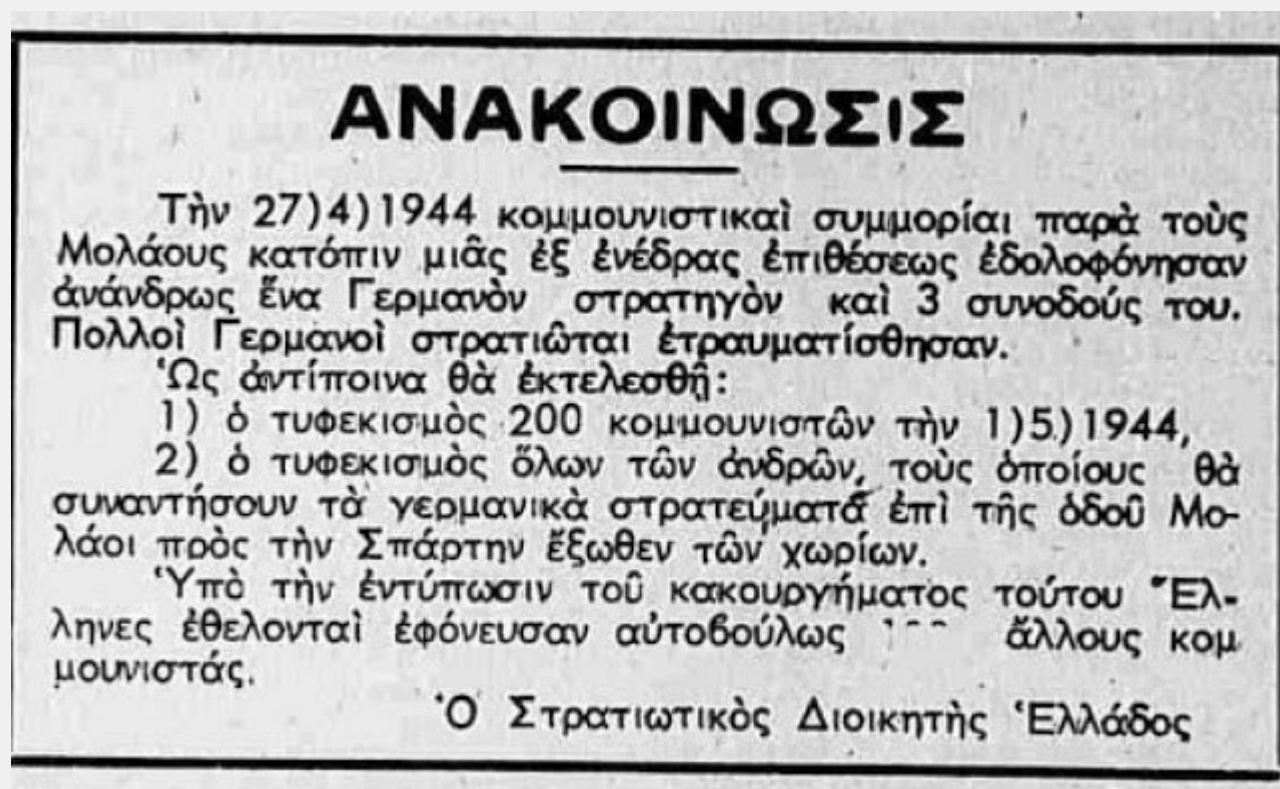
Πιο προχωρημένος, ασυμβίβαστος και με άκρατο κομματικό πατριωτισμό βγαίνει ο αρθρογράφος της ιστοσελίδας **«Αριστερά και Πολιτική»:** [Το τελευταίο σημείωμα. Πού ήταν το ΚΚΕ κ. Βούλγαρη;](#) Και αναπτύσσει παρακάτω κι αυτός τις ενστάσεις του γιατί δεν αναφέρεται πουθενά στην ταινία ότι οι εκτελεσμένοι δεν ήταν μόνο κομμουνιστές αλλά και μέλη του ΚΚΕ.

Και η αλήθεια είναι ότι δεν μπορεί να το αμφισβητήσει αυτό κανένας αφού ήταν έτσι κι αλλιώς οι περισσότεροι στελέχη, μέλη ή οπαδοί του ΚΚΕ. Αν όμως έπρεπε να αναφερθεί αυτό στην ταινία

είναι άλλο θέμα που θα το δούμε παρακάτω... και τελειώνοντας ο συντάκτης του άρθρου «πατάει και μια κριτική» στο Ριζοσπάστη και στον 902: **«Δεν αναπαράγουμε απόφια τη φράση των ανθρώπων (εμπόρων) της προβολής του έργου: «Θέμα της ταινίας είναι η εκτέλεση από τους Γερμανούς των 200 αγωνιστών στην Καισαριανή, την 1η Μάη 1944» ... των 200 αγωνιστών...**
<https://www.rizospastis.gr/story.do?id=9556452>»

Και τέλος, ο καλός μου σύντροφος και φίλος, Σπύρος Αλεξίου ο οποίος μέσα από ένα οργισμένο του άρθρο στο κομμουνιστικό απαιτεί: **«Την αλήθεια ρε... την αλήθεια!»** και αναλύει, στο ίδιο περίπου μήκος κύματος με τους παραπάνω, γιατί πρέπει να ακούγεται όλη η αλήθεια: **“Ήδη έχει σχολιαστεί ιδιαίτερα το γεγονός πως ενώ οι πάντες γνωρίζουν πως το σύνολο των 200 ηρώων ανήκε στην κομμουνιστική Αριστερά, γεγονός που διαπερνά όλη την ταινία, στην κορύφωση υπάρχει μια ιστορική λαθροχειρία: Στη διαταγή της γερμανικής διοίκησης (ντοκουμέντο που δημοσιεύτηκε στον τύπο και φυσικά υπάρχει παντού) έχει αντικατασταθεί η λέξη «κομμουνιστές» από τη λέξη «Έλληνες».**

Την αλήθεια στην προκειμένη περίπτωση, όπως στα σοβαρά υποστηρίζουν όλοι οι αρθρογράφοι, την λέει η Κομαντατούρ (ο τυφεκισμός 200 Κομμουνιστών την 1)5)1944) μέσα από την γνωστή ανακοίνωσή της που την έχουν αναπαραγάγει η «Καθημερινή» και οι άλλες εφημερίδες της εποχής.

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ

Ας βάλουμε λοιπόν τώρα τα πράγματα σε μια σειρά για να δούμε αν οι καλοί μας σύντροφοι και συναγωνιστές θέλουν την αλήθεια, όλη την αλήθεια ή τόση αλήθεια που να μην ενοχλεί κανέναν. Όμως την αλήθεια αν δεν τη λες ολόκληρη είναι ψέμα.

Όπως λέει κι ο σύντροφος Ι.Β. Λένιν: **«Η τακτική μας λοιπόν είναι να λέμε την αλήθεια. Να λέμε την αλήθεια κι όταν ακόμη δεν μας συμφέρει, γιατί μόνον έτσι θα κάνουμε τον κόσμο να μας πιστέψει.»[...]**

Ποια είναι η αλήθεια που παρουσιάζει η ταινία «το τελευταίο σημείωμα»;

Οποιοσδήποτε δει την ταινία, ακόμα και ένας που δεν έχει ασχοληθεί ούτε με την πολιτική ούτε με την ιστορία, αλλά και ένας βαθιά πολιτικοποιημένος που τα ξέρει αυτά όλα απ έξω και ανακατωτά, με βάση **αυτά που λέγονται**, αυτά που βγαίνουν μέσα από τις συζητήσεις αλλά και αυτά που υπονοούνται στην ταινία (γιατί η τέχνη υπονοεί κυρίως) καταλαβαίνει τα εξής:

Ο Ναπολέων Σουκατζίδης είναι ένας μορφωμένος, νέος άνθρωπος, κομμουνιστής, συνδικαλιστής, στέλεχος του ΚΚΕ, και όποιες ενέργειες κάνει στη φυλακή είναι σε πλήρη συνεννόηση με την κομματική ομάδα της φυλακής και την καθοδήγηση απ έξω. Επίσης ο Γκεσταμπίτης λοχαγός του πρότεινε να τον απελευθερώσει και στη θέση του να μπει άλλος αλλά ο Ναπολέων δε δέχτηκε και στήθηκε παλικαρίσια στο απόσπασμα.

Οι 200 που επιλέχτηκαν να εκτελεσθούν ως αντίποινα για την δολοφονία από τον ΕΛΑΣ, του Γερμανού υποστράτηγου Φράντς Κρεχ και της συνοδείας του στους Μολάους Λακωνίας ήταν Κομμουνιστές, εξορισθέντες στην Ακροναυπλία από τη δικτατορία του Μεταξά που η φασιστική κυβέρνηση τους παρέδωσε σιδηροδρόμιους στους Γερμανούς καταχτητές.

Πήγαν στην εκτέλεση παλικαρίσια, στήνοντας μάλιστα έναν χορό πριν την εκτέλεση και μπροστά στο εκτελεστικό απόσπασμα σήκωσαν τις υψωμένες γροθιές τους, τραγουδώντας τον εθνικό ύμνο και φωνάζοντας συνθήματα, ζήτη το ΕΑΜ, ζήτη το ΚΚΕ και όπως ο ηλικιωμένος καθοδηγητής που φώναξε «Κομμουνιστής μέχρι τον θάνατο» κ.α

Αυτή λοιπόν είναι η μία και μοναδική αλήθεια στην ουσία της και όχι απλά στους τύπους. Άσχετα από το πόσες φορές ακούστηκε η λέξη κομμουνιστές στην ταινία. Άσχετα αν το είπε νωρίτερα και όχι στην ώρα της εκτέλεσης ότι οι 200 ήταν κομμουνιστές. Όλος ο κόσμος το κατάλαβε αυτό γιατί του το έδωσε η ίδια η ταινία να το καταλάβει.

Δεν είναι τυχαία η στάση που κράτησε το ΚΚΕ σ αυτό το ζήτημα: [Ο Δημήτρης Κουτσούμπας παραβρέθηκε στην πρεμιέρα της ταινίας.](#) Ο Ριζοσπάστης και ο 902 παρουσίασε με τα καλύτερα λόγια την ταινία χωρίς καμιά διαμαρτυρία για παραχάραξη της ιστορίας, χωρίς κανέναν «αστερίσκο». Στο ΚΚΕ, προς τιμήν τους, δεν «μiso-ξέρουν» αλλά την ξέρουν καλά την ιστορία του Κόμματος, υπάρχει ολόκληρο τμήμα που ασχολείται μ' αυτήν και πιθανά, κατά τη γνώμη του γράφοντος, να υπήρχε κάποια συνεργασία με τον Βούλγαρη και την Καρυστιάνη για να γραφτεί το σενάριο της ταινίας. Και αν δεν απευθύνθηκαν στο ΚΚΕ για να πάρουν ιστορικά στοιχεία θα ήταν τεράστιο λάθος των σεναριογράφων.

Αν πράγματι στο ΚΚΕ θεωρούσαν ότι υπήρξε παραχάραξη ή αλλοίωση των ιστορικών γεγονότων θα έβγαιναν να το πουν επίσημα, όπως έκαναν στο «ψυχή βαθιά» και δεν θα περίμεναν τους «περιφερειακούς» να το γράψουν.

Τότε γιατί θεωρούν όλοι αυτοί οι σύντροφοι και συναγωνιστές ότι αλλοιώνεται ή παραχαράσσεται η ιστορία και απαιτούν την αλήθεια; Ποια αλήθεια; Αυτή που περιέχεται στη διαταγή των Ναζί, της στρατιωτικής διοίκησης; Της Κομαντατούρ;

Έπρεπε ο Βούλγαρης και η Καρυστιάνη να επαναλάβουν στην ώρα τις εκτέλεσης ότι «εκτελούμε 200 Κομμουνιστές» κλπ όπως το λέει η ναζιστική διοίκηση γιατί αλλιώς παραχαράσσεται η ιστορία; Όμως η διαταγή της στρατιωτικής διοίκησης των Ναζί είναι γεμάτη ψέματα. Και δεν είναι ότι προέρχονται από πραγματικά στοιχεία, τα οποία έτσι κι αλλιώς οι Γερμανοί φεύγοντας τα έκαψαν. Γι αυτό άλλωστε δεν υπάρχουν ούτε όλα τα ονόματα των εκτελεσθέντων.

1ο ψέμα: «Την 27.4.1944 κομμουνιστικά συμμορίες, παρά τους Μολάους, κατόπιν μίας εξ ενέδρας επιθέσεως, εδολοφόνησαν ανάνδρως έναν Γερμανό στρατηγό και τρεις συνοδούς του»

Την ενέδρα δεν την έστησαν Κομμουνιστικές συμμορίες αλλά το 8ο Σύνταγμα του ΕΛΑΣ υπό τον ανθυπολοχαγό(Π.Ζ) του Ελληνικού Στρατού Μανώλη Σταθάκη. Ο Σταθάκης ήταν μέλος του ΚΚΕ από το

1942, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι όλοι το 8ο Σύνταγμα του ΕΛΑΣ ήταν κομμουνιστές. Όλοι ξέρουμε ότι το ΚΚΕ ήταν οργανωτής καθοδηγητής και αιμοδότης του ΕΑΜ και του ΕΛΑΣ αλλά όλοι επίσης γνωρίζουμε ότι εκεί συμμετείχαν αγωνιστές και από άλλα κόμματα της αριστεράς και πολλοί ανένταχτοι πατριώτες που προέρχονταν ακόμα και από τον φιλελεύθερο χώρο. Όμως για τους Γερμανούς όλοι οι ΕΑΜίτες ήταν Κομμουνιστές.

Ένα απόκομμα γερμανικής εφημερίδας πέφτει στα χέρια των κρατουμένων στο Χαϊδάρι. Η γερμανική εφημερίδα έγραφε:

«Ο στρατιωτικός διοικητής των νοτίων γερμανικών στρατευμάτων, ανακοινώνει ότι εις την οδόν Σπάρτης – Μολάων, αναρχικοί ενεδρεύνοντες εφόνευσαν έναν Γερμανό στρατηγό και τρεις αξιωματικούς».

Εδώ οι Γερμανοί Ναζιστές, τους ΕΛΑΣίτες τους αναφέρουν σαν αναρχικούς..... Και φυσικά δεν μπορεί να χαρακτηριστεί αυτό ιστορικό στοιχείο

2ο ψέμα: «...Υπό την εντύπωσιν κακουργήματος τούτου Έλληνες εθελονταί εφόνευσαν αυτοβούλως 100 άλλους κομμουνιστάς».

Υπάρχει άνθρωπος που γνωρίζει στοιχειωδώς την ιστορία της Εθνικής Αντίστασης και να πιστεύει ότι υπήρχαν «έξω», εκείνη την εποχή, σε εκείνη την περιοχή, 100 κομμουνιστές, που τους είχαν μάλιστα καταγεγραμμένους οι φασίστες και οι δωσίλογοι και αμέσως μόλις πήραν την εντολή οι «εθελονταί» (Γερμανοτσοβιλάδες) πήγαν και τους «εφόνευσαν»;

Όχι αγαπητοί μου σύντροφοι! Τα καθάρματα σκότωσαν όποιον έβλεπαν (εκτός από τους δικούς τους) και απλώς μετρούσαν για να συμπληρώσουν τον αριθμό 100! Γράφτηκε μάλιστα ότι «σκότωναν αδιακρίτως αγρότες με την κάλυψη Γερμανών στρατιωτών.»

Αυτό άλλωστε προκύπτει και από τα Ντοκουμέντα της δίκης της Νυρεμβέργης: «Σύμφωνα με την απολογία του Χέλμου Φέλμυ στη Δίκη της Νυρεμβέργης, ο συνταγματάρχης Παπαδόγγονας λόγω προσωπικής συμπάθειας στον υποστράτηγο Κρεχ, διέταξε χωρίς ανωτέρα εντολή είτε από την Γερμανική διοίκηση είτε από το Υπουργείο Εσωτερικών, την θανάτωση 100 αντιστασιακών ή ύποπτων για αντιστασιακή δράση».

Σε καμία περίπτωση λοιπόν δεν μπορούμε να πάρουμε ως ιστορικό ντοκουμέντο την εντολή της

στρατιωτικής διοίκησης των Ναζί που εκτός των όσων προανέφερα λέει και ότι διατάχτηκε «Ο τυφεκισμός 200 Κομμουνιστών την 1.5.1944». Φυσικά και διατάχτηκε ο τυφεκισμός των 200 αλλά αν ήταν Κομμουνιστές ή όχι θα πρέπει να το κρίνουν άλλοι και όχι οι Ναζιστές που όποιος τους πολέμουσε τον θεωρούσαν κομμουνιστή.

Το να είσαι κομμουνιστής πρώτα απ όλα είναι πολιτική και ιδεολογική σου επιλογή. Όσο τιμητικό είναι για μας να είμαστε Κομμουνιστές άλλο τόσο τιμητικό ήταν και γι αυτούς, τους αγωνιστές, να αγωνίζονται για την ελευθερία και τη Δημοκρατία αλλά δεν ήθελαν να είναι κομμουνιστές. Παρότι τους ακολούθησαν στους αγώνες, στα βασανιστήρια, στις εξορίες και στήθηκαν ακόμα και στον τοίχο χωρίς να δειλιάσουν και χωρίς να προδώσουν ούτε τους συντρόφους τους ούτε τις αρχές τους! Επίσης δεν ήταν λιγότερο αγωνιστές ή λιγότερο ήρωες αυτοί που μπήκαν στην αντίσταση στο ΕΑΜ και πολέμησαν μέσα από τις γραμμές του ΕΛΑΣ για να διώξουν τον κατακτητή αλλά δεν «ασπάστηκαν» την κομμουνιστική ιδεολογία κι ως εκτελέστηκαν με την ταμπέλα του Κομμουνιστή ή του «συνοδοιπόρου».

Έτσι υπήρχαν αγωνιστές στις εξορίες ακόμα και στην Ακροναυπλία που δεν ήταν Κομμουνιστές. Υπήρχαν συνδικαλιστές, διανοούμενοι, δημοκράτες που δεν είχαν μπει ποτέ στο ΚΚΕ παρότι γινόταν πολιτική δουλειά και πολλοί εντάχθηκαν στο Κόμμα ακόμα και μέσα στις φυλακές. Επίσης στο Χαϊδάρι βρίσκονταν φυλακισμένοι, εκτός από τους Ακροναυπλιώτες και τους άλλους που έφεραν από τις εξορίες και πάρα πολλοί ΕΑΜίτες που είχαν συλληφθεί μεταξύ 1941 και 1944 πολλοί εκ των οποίων δεν ήταν κομμουνιστές (γερμανοφερμένους τους έλεγαν) αλλά στήθηκαν κι αυτοί παλικάρισμα στον τοίχο της Καισαριανής.

Ένας από αυτούς ήταν και ο 17χρονος Ηλίας Χαιρόπουλος [ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ 200 ΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ](#) ο οποίος βγήκε στο βουνό για να εκδικηθεί τους Γερμανούς και τον συνέλαβαν στην Αθήνα τέλος του 1943 αρχές του 1944, όταν κατέβηκε στην Αθήνα για να χειρουργηθεί. Τον πήγαν στο Χαϊδάρι και εκτελέστηκε κι αυτός όρθιος και αγέρωχος σαν ήρωας ανάμεσα στους 200 ήρωες κι ως μην ήταν ποτέ Κομμουνιστής.

Στέλιος Σκλάβαινας: Κομμουνιστής ή προδότης;

Ο Στέλιος Σκλάβαινας, γνωστός και από “το σύμφωνο Σοφούλη – Σκλάβαινα”, διετέλεσε μέλος του ΔΣ της ΓΣΕΕ και της Ενωτικής ΓΣΕΕ, εκλέχτηκε δυο φορές βουλευτής, μία με το “Ενιαίο Μέτωπο Εργατών Αγροτών” και μία με το παλαιό Μέτωπο. Μέλος του Πολιτικού γραφείου του ΚΚΕ για τρεις συνεχόμενες φορές. Στη δικτατορία του Μεταξά το 1938 “έσπασε” και έκανε δήλωση μετανοίας. Μετά την αποφυλάκισή του οι σύντροφοί του τον απομόνωσαν και τον Φλεβάρη του 1939 τον διέγραψαν από μέλος του ΚΚΕ: “Η 5η Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ [...] στιγματίζει την ατιμωτική, προδοτική πράξη του Σκλάβαινα...” Σύμφωνα με την ιστορικό Ιωάννα Παπαθανασίου, σε κάποιο βαθμό συνεργάστηκε με τις αρχές ασφαλείας. Εκτελέστηκε κι αυτός την 1η ΜΑΗ 1944 με τους 200 της Καισαριανής όρθιος και παλικάρισμα φωνάζοντας ζήτω το ΚΚΕ.

Ήταν κομμουνιστής ο Σκλάβαινας; Για μένα ΝΑΙ αλλά στο εκτελεστικό απόσπασμα πήγε ως “άτιμος προδότης” και μέχρι σήμερα από όσα ξέρουμε δεν έχει αποκατασταθεί κομματικά, άρα ισχύει η απόφαση της 5ης Ολομέλειας. Πόσοι ακόμα από τους εκτελεσμένους ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τον Σκλάβαινα;

Το συμπέρασμα του Νίκου Μπογιόπουλου: «πρόκειται για μια ταινία που – επαναλαμβάνουμε – υπάρχει διότι εκτελέστηκαν 200 κομμουνιστές, οι οποίοι εκτελέστηκαν ακριβώς επειδή ήταν κομμουνιστές, και που αν δεν ήταν κομμουνιστές δεν θα είχαν εκτελεστεί» ισχύει αλλά μόνο κατά το ήμισυ γιατί: Δεν εκτελέστηκαν μόνο Κομμουνιστές αλλά και άλλοι αγωνιστές επειδή πολέμουσαν τους Γερμανούς και νωρίτερα ήθελαν να ρίξουν τη δικτατορία. Αν δεν πολέμουσαν τους Γερμανούς, δεν αντιτίθονταν στη Μεταξική δικτατορία και ήταν Κομμουνιστές που κάθονταν σπίτι τους και διάβαζαν το Κεφάλαιο ή τα άπαντα του Λένιν ίσως ακόμα να ζούσαν. Γιατί εκείνη την περίοδο το πρωτεύον ήταν η Λευτεριά και όχι ο Κομμουνισμός αν και, όπως λέμε και εμείς σήμερα, εκ του ασφαλούς βέβαια, «θα έπρεπε να υπάρξει

καλύτερη σύνδεση της τακτικής με τη στρατηγική».

Αφού λοιπόν οι αρθρογράφοι που προανέφερα, και όχι μόνο αυτοί, απαιτούν στην ουσία από μια ιστορική κινηματογραφική ταινία όπως είναι «το τελευταίο σημείωμα» να είναι ντοκιμαντέρ, δηλαδή να τεκμηριώνει και να αποτυπώνει με ακρίβεια τα ιστορικά γεγονότα τότε θα πρέπει και οι ίδιοι τους να ψάξουν και να πουν όλη την αλήθεια! Ούτε στο περίπου, ούτε στον μέσο όρο, ούτε με βάση την πλειοψηφία.

Έτσι “η αλήθεια ως μικροαστική εμμονή” γιατί αυτό είναι που ζητάνε οι σύντροφοι σημαίνει ότι ακόμα και ένας στους 200 να μην είναι Κομμουνιστής και είναι ΠΧ αναρχικός τότε θα λέμε 199 Κομμουνιστές και ένα αναρχικός. και δεν είναι μόνο ένας στους 200 που δεν είναι Κομμουνιστής.

Επίσης πρέπει, όπως ορθά ζητάει ο σύντροφος από την «Αριστερά και πολιτική», να γίνει καταγραφή πόσοι απ αυτούς ήταν στο ΚΚΕ (μέλη, στελέχη και οπαδοί) και πόσοι σε άλλες οργανώσεις. Και αν βάλουμε τους 12 τροτσκιστές πρέπει να τους βάλουμε και αυτούς στις οργανώσεις που ανήκουν. (ΚΑΚΕ, ΚΚΔΕ, ΕΟΚΔΕ, ΚΔΚΕ) Αλλιώς είναι άδικο για ανθρώπους που δεν άλλαξαν την ιδεολογία τους και τις αρχές τους με τόσα βασανιστήρια και στήθηκαν παλικαρίσια μπροστά στο απόσπασμα εμείς να τους εντάξουμε όπου και όπως μας βολεύει. Δεν είναι μόνο παραχάραξη είναι σκύλευση νεκρών!!!

Εγώ με τις περιορισμένες γνώσεις, εργάτης, ηλεκτροσυγκολλητής από 17 χρονών στα ορυχεία και τα λίγα μέσα που διαθέτω για να κάνω έρευνα κατέληξα ότι αρκετοί από τους 200 εκτελεσθέντες ήρωες της Καισαριανής δεν ήταν κομμουνιστές! Με βάση αδιασταύρωτες πληροφορίες που βρήκα στο INTERNET υπολογίζω ότι Κομμουνιστές (μέλη, στελέχη και οπαδοί του ΚΚΕ + τους 12 τροτσκιστές) είναι γύρω στους 150 και οι 50 είναι μέλη του ΕΑΜ ή μη Κομμουνιστές που ήρθαν από την Ακροναυπλία. Φυσικά ούτε αυτό είναι η όλη η αλήθεια αφού υπάρχουν ακόμα νεκροί που δεν αναγνωρίστηκαν και λάθη ακόμα και στα ονόματα των εκτελεσθέντων. Αυτό όμως είναι λογικό αν αναλογισθεί κανείς ότι στο σκοπευτήριο της Καισαριανής εκτελέσθηκαν περίπου 750 αγωνιστές. Οι εκτελέσεις πολλές φορές ήταν πολύ κοντά η μία με την άλλη. 10 ημέρες μετά την εκτέλεση των 200 στις 10 Μάη 1944 εκτελέσθηκαν άλλοι 81 αγωνιστές και 10 αγωνίστριες. Μεταξύ των 91 και ο Νίκος Γλέζος αδερφός του Μανώλη Γλέζου !

2 Μάη 1944: Την επόμενη μέρα, ο λαός της Καισαριανής, αψηφά την τρομοκρατία και μετονομάζει το δρόμο που κύλησε το αίμα, την οδό Σκοπευτηρίου, σε «ΟΔΟ ΗΡΩΩΝ». «Αυτός ο δρόμος είναι ΔΡΟΜΟΣ ΗΡΩΩΝ. Τον διαβαίνουν οι λεβέντες του έθνους. Χτες 1 του Μάη τον διάβηκαν 200 παλικάρια».

Αθάνατοι Ήρωες ήταν και οι 200 και οι κομμουνιστές και οι μη κομμουνιστές.

Οι εκτελεσμένοι Τροτσκιστές και ο ύμνος της διεθνούς

«Ο Βασίλης Μπαρτζιώτας στο βιβλίο του “Άστραψε φως η Ακροναυπλία” αναφέρει ότι ήταν 135 στους 200 οι φυλακισμένοι Ακροναυπιώτες που εκτελέστηκαν την 1η Μαΐου του 1944 στη Καισαριανή. Μεταξύ των 200 εκτελέστηκαν και έξι τροτσκιστές και πέντε αρχαιομαρξιστές»

Ο Βασίλης Μπαρτζιώτας αναφέρεται σε 11 τροτσκιστές (είχαν ενωθεί με τους αρχαιομαρξιστές) αλλά οι τροτσκιστικές οργανώσεις ΕΕΚ και ΟΚΔΕ ανεβάζουν σε 12 τους τροτσκιστές, αγωνιστές, κομμουνιστές τεταρτοδιεθνιστές που εκτελέσθηκαν στους 200 της Καισαριανής.

Στην εφημερίδα «ΔΙΕΘΝΙΣΤΗΣ» Όργανο της Κ.Ε του Κόμματος Κομμουνιστών Διεθνιστών Ελλάδος (Ελληνικό Τμήμα της 4ης Διεθνούς) Νέα Περίοδος φύλλο 12 που εκδόθηκε στις 28 Μάη 1944 διαβάζουμε για την εκτέλεση των 200 αγωνιστών:

«[...] Η πρώτη ομάδα (εικοσάδα σο) με τρεις γροθιές σηκωμένες, τα κεφάλια ψηλά, κοιτάζοντας περήφανα μπροστά τους -προς τη ζωή που τόσο τιμήσανε- τραγουδάνε τον ύμνο της διεθνούς «Ομπρός της γης οι κολασμένοι...» Ένας αρχίζει να μιλάει Γερμανικά στους Γερμανούς στρατιώτες «Αδέρφια είστε κι εσείς σκλάβοι του κεφαλαίου. Κάτω οι πόλεμοι και οι πατρίδες των καπιταλιστών. Ζήτω η 4η διεθνής που θα πραγματοποιήσει την επανάσταση.....» Δεν πρόφτασε να τελειώσει και τα πολυβόλα θερίζουν τους 20 αγωνιστές της παγκόσμιας επανάστασης για το Σοσιαλισμό...»

“Οι άλλες 9 ομάδες, η μία ύστερ’ απ’ την άλλη, προχωρούν κι αυτές με θάρρος. Αλλά ούτε μπροστά στο θάνατο δεν φωνάζουν την μεγάλη αλήθεια, δεν ζητωκραυγάζουν την περήφανη ιδέα που της αφιερώσανε τη ζωή τους: Τραγουδούν τον Εθνικό ύμνο και όχι τον ύμνο της Διεθνούς. Ενώ πεθαίνουν κι αυτοί στην Ακροναυπλία και στα Νησιά σαν Κομμουνιστές, ενώ σαν κομμουνιστές σύρθηκαν από το Χαϊδάρι για την εκτέλεση, όμως δεν ζητωκραυγάζαν όπως οι πρώτοι για τον Κομμουνισμό αλλά για την πατρίδα! Ναι, την πατρίδα των Ελλήνων καπιταλιστών!”

Είναι κρίμα πραγματικά, και πιθανά να αντανakλά και τη σημερινή κατάσταση στην Κομμουνιστική αριστερά, λίγες μέρες μετά τη σφαγή των 20 ηρώων στην Καισαριανή, όταν το αίμα των αδικοσκοτωμένων παλικάριών «ήταν ακόμα ζεστό», να κατηγορούν τους νεκρούς ήρωες ότι εγκατέλειψαν την ιδεολογία τους και να βάζουν διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα στους εκτελεσμένους Τροτσικιστές και τους εκτελεσμένους του «σταλινικού ΚΚΕ» όπως λέει παρακάτω:

“Η πρώτη ομάδα ήσαν οι Κομμουνιστές -διεθνιστές μέλη και οπαδοί του κόμματός μας και της

4ης Διεθνούς... [...] οι άλλες ομάδες ήσαν μέλη του σταλινικού ΚΚΕ που είχαν εγκαταλείψει την κόκκινη σημαία της τάξης μας και είχαν παρασυρθεί από τη σημαία των πατρίδων και των πολέμων, κάτω από τη σημαία των υτόπιων και ξένων καπιταλιστών.....”

Είναι φανερό ότι αυτά δεν τα γνωρίζει ο περισσότερος κόσμος. Λένε πως την ιστορία τη γράφουν οι νικητές. Ίσως, απ ότι φαίνεται, και οι πιο δυνατοί από τους ηττημένους να γράφουν τη δική τους ιστορία... Το ερώτημα που μπαίνει με βάση αυτές τις πληροφορίες είναι το εξής: Σήμερα όλοι αυτοί που αρθρογραφούν και εγκαλούν τον Βούλγαρη ως αναθεωρητή της ιστορίας γιατί δεν αναφέρει στη διαταγή της εκτέλεσης τους 200 ως κομμουνιστές, δεν θεωρούν τους τροτσκιστές Κομμουνιστές; Γιατί σε κανένα κείμενό τους δεν αναφέρθηκε καν ότι εκτελέστηκαν και 12 τροτσκιστές; Δεν άξιζαν αυτοί οι αγωνιστές ούτε μια αράδα γραφής; Αλλά ως πραγματικοί «άγγελοι της Αλήθειας» στήσαμε τον Βούλγαρη στον τοίχο και τον πυροβολούμε σαν παραχαράκτη της ιστορίας.

Πάντως οι τότε σύντροφοι του ΚΚΕ παρά το ότι βρέθηκαν με τους τροτσκιστές μαζί σε όλα τα κολαστήρια, πέρασαν μαζί βασανιστήρια και εξορίες και οι Γερμανοί σε πολλές εκτελέσεις τους «έστηναν» δίπλα-δίπλα όχι μόνο δεν τους θεωρούσαν Κομμουνιστές και συντρόφους τους αλλά τους θεωρούσαν προδότες και συνεργάτες των Γερμανών. Η θέση των τροτσκιστών για τον πόλεμο, όπου κράτησαν «ουδέτερη θέση», δεν εντάχτηκαν στο ΕΑΜ, κατήγγειλαν τον πόλεμο ως ιμπεριαλιστικό και από την πλευρά της Ελλάδας, όπως και της ΕΣΣΔ και χαρακτήριζαν της στάση του ΚΚΕ ως «σοσιαλσοβινιστική» άνοιξε τον πόλεμο μεταξύ τους, με καταγγελίες των τροτσκιστών ότι δεκάδες μέλη τους δολοφονήθηκαν από το ΚΚΕ.

Βέβαια τα αισθήματα ήταν αμοιβαία και από τη μεριά των τροτσκιστών αφού δεν θεωρούσαν καν κομμουνιστές τα μέλη του ΚΚΕ και τους κατηγορούσαν ότι εγκατέλειψαν την Κομμουνιστική ιδεολογία, προσχώρησαν στον σοσιαλσοβινισμό και πολεμούσαν στο πλευρό των Ελλήνων και Άγγλων ιμπεριαλιστών....

Μάλιστα στο επόμενο φύλλο του «ΔΙΕΘΝΙΣΤΗ» Φύλλο 13 με ημερομηνία 20 Ιούνη 1944 καταγγέλλουν την δολοφονία του μέλους τους Στρατή Σπανέα στο Παγκράτι από «Εθνικιστές του ΚΚΕ».

Σε σχετικό κείμενο από τη «Νέα Προοπτική», στο φύλλο 570 ο αρθρογράφος Θ.Κ. καταγγέλλει ότι: “Για πολλά χρόνια, μετά την ανατροπή της δικτατορίας, στις ετήσιες εκδηλώσεις μνήμης, την πρώτη Κυριακή μετά την Πρωτομαγιά που οργανώνει ο δήμος Καισαριανής, τα ονόματα των τροτσκιστών αγωνιστών δεν εκφωνούνταν. Η σταλινική μισαλλοδοξία δεν επέτρεπε να φανεί ότι ανάμεσα στους εκτελεσμένους αγωνιστές υπήρχαν και τροτσκιστές.»

Εκτός της Εβδόμης όμως τι θέση παίρνουν οι άλλες τέχνες;

Μερικά από τα πολλά ποιήματα που γράφτηκαν για τους 200 της Καισαριανής

Τόσοι σταυροί πού στήθηκαν, τόσοι σταυροί πού θα στηθούνε
Εμάς μονάχα με σταυρούς μπορούν να μας μετράνε
Σταυροί παντού σταυροί....
Ήμαστ' οί αδάκριτοι κι αγέλαστοι δεν κλαίμε και γελούμε
Τα σπίτια μας καπνίζουνε, πεινούνε τα παιδιά μας, δε λυγούμε.
Ήρθαμε να χαράξουμε του πόνου μας τα σύνορα και στήνουμε σημάδια και περνούμε.
Σταυροί, παντού Σταυροί.
(Του Φώτη Αγγουλέ)

Δεν ήρθαν μελλοθάνατοι με κλάμα και λαχτάρα,
μόν' ήρθανε μελλόγαμπροι με χορό και τραγούδι.
Και πρώτος άρχος του χορού, δυο μπόγια πάνου απ' όλους
κι από το Χάρο τρεις φορές πιο πάνου ο Ναπολέος.
Κ' είναι από τότες Μάης εδώ, φως όλα μέσα κ' έξω.
Κόλλα τ' αφτί και την καρδιά στο ματωμένο χώμα.
Στον Κάτου Κόσμο τραγουδάνε πάντα και χορεύουν
κι αν κάπου ανάκουστος καημός θολώνει τη λαλιά τους,
δεν είναι που τη μάνα τους τη μάβρη ανανογιούνται
παρά που τους προδώσαν απορίματα δικά μας.
Κι αν πέσανε για το λαό, νικήσαν οι προδότες,
που τώρα εδώ κατάχρυσοι περνούν και μαγαρίζουν,
και τώρα πιο τους μάχονται και τους ξανασκοτώνουν!
Σιχαίνεσαι τους ζωντανούς; Μην κλαις τους σκοτωμένους!
Απ' τα ιερά τους κόκκαλα, πρώτη του Μάη και πάλι,
θα ξεπηδήσει ο καθαρμός κ' η λεφτεριά του ανθρώπου.
Κ' είναι χιλιάδες στην Ελλάδα όμοιοι Πανάγιοι Τάφοι.
(τού Κώστα Βάρναλη)

Εδώ πέσαμε. Παιδιά του λαού. Γνωρίζετε γιατί.
Γυμνοί, κατάσαρκα φορώντας τις σημαίες,
-η Ελλάδα τις έρραψε με ουρανό και άσπρο κάμποτο -.
Ακούσατε τις ομοβροντίες στα μυστικόφωτα αττικά χαράματα .
Είδατε τα πουλιά, που πέταξαν αντίθετα στις σφαίρες
αγγίζοντας με τα φτερά τους ,τον ανατέλλοντα πυρφόρον .
Είδατε τα παράθυρα της γειτονιάς ν'ανοίγουνε στο μέλλον .
Εμείς , μερτικό δε ζητήσαμεΤίποτα ...Μόνον
θυμηθείτε το: αν η ελευθερία
δεν βαδίζει στα χνάρια του αίματός μας,
εδώ θα μας σκοτώνουν κάθε μέρα. Γεια σα .
(τού Γιάννη Ρίτσου)

Και οι τρεις κορυφαίοι κομμουνιστές ποιητές. Από τους μεγαλύτερους Έλληνες ποιητές. Και οι τρεις «μόνιμοι τρόφιμοι» στα ξερονήσια και στις φυλακές. Τρία σπουδαία ποιήματα για τους διακόσιους της Καισαριανής αλλά ούτε μια λέξη δεν αναφέρει ότι ήταν Κομμουνιστές!!! Δεν καταγράφεται ούτε μια φορά η λέξη Κομμουνιστής...

Παράλειψη, σκοπιμότητα ή ήταν κι αυτοί «πλαστογράφοι» και «αναθεωρητές της ιστορίας»; Η μήπως το πρωτεύον για αυτούς δεν ήταν η πολιτική και κομματική ταυτότητα των εκτελεσμένων αγωνιστών αλλά ο Ηρωισμός της ίδιας της πράξης τους και ο αγώνας για τη λευτεριά; Μάλλον και αυτό θα χρειαστεί ψάξιμο για να το μάθουμε....

Επίσης και ο χαρακτήρας Τάσος δεν φαίνεται να επικεντρώνεται τόσο στην πολιτική -κομματική ταυτότητα των 200 εκτελεσμένων της Καισαριανής

Και κλείνοντας, παρότι εμείς ως άθεοι δεν πιστεύουμε στην ύπαρξη μετα-θάνατον ζωής, θα ήθελα να ήξερα πώς να σκέφτονται άραγε για μας οι 200 της Καισαριανής και οι άλλοι ήρωες (Κομμουνιστές και μη) που εκτελέστηκαν εκείνη την περίοδο ή βρήκαν το θάνατο στο πεδίο των μαχών; Βλέποντας μάλιστα αυτή την «σκληρή» ιδεολογικοπολιτική διαμάχη που γίνεται για το θέμα τους;

Από ότι φαίνεται οι κομμουνιστές αυτής της γενιάς, της γενιάς της αντίστασης δεν πολύ έλεγαν ότι ήταν κομμουνιστές. Δεν το έκρυβαν είναι η αλήθεια αλλά ούτε και το ανέφεραν τόσο συχνά- πικνά όσο εμείς οι νεώτεροι. “Γι αυτό άλλωστε δεν μπόρεσαν να καταφέρουν και πολλά πράγματα”... Μπορεί να οργάνωσαν πετυχημένες απεργίες ακόμα και «μεσούσης» της κατοχής και να ακύρωσαν μια πολιτική επιστράτευση των Γερμανών, την πρώτη στην Ευρώπη αλλά “δεν είχαν, όπως εμείς, Τρόικα, ΕΕ και ΔΝΤ στο κεφάλι τους”. Μπορεί να έκαναν ένα Εθνικοαπελευθερωτικό Μέτωπο με 1.5 εκατομμύρια μέλη, έναν λαϊκό στρατό με 150.000 μαχητές και ένα κόμμα με 400.000 μέλη, όμως ήταν «άλλα εκείνα τα χρόνια».. Μπορεί ακόμα να έφτασαν και στην ένοπλη επανάσταση όμως κομμουνιστές σαν εμάς δεν ήταν, που το διαλαλούμε άφοβα και ατρόμητα από το πρωί έως το βράδυ...

Τα τελευταία χρόνια εμείς που θεωρούμε τον εαυτό μας Κομμουνιστή «δεν σηκώνουμε μύγα στο σπαθί μας»! «πρώτος και καλύτερος» ο γράφων: Αν κάποιος με προσφωνήσει αριστερό θα ακούσει τον εξάψαλμο γι αυτή του την απρέπεια και θα εισπράξει ένα: «αριστερός είσαι εσύ και όλο σου το σόι». Αυτό νομίζω ισχύει γενικότερα. Και είναι “λογικό” μετά από τόσα χρόνια να κάνουμε αρκετά «βήματα μπροστά» ώστε να γίνεται πλέον πιο «ορατή η οικοδόμηση της Κομμουνιστικής Κοινωνίας».

Μπορεί βέβαια την τελευταία δεκαετία να χάσαμε όλες σχεδόν τις κατακτήσεις που με τους αγώνες τους είχαν κερδίσει αυτοί οι παλιότεροι, να έχουν πετσοκόψει τις συντάξεις των γονιών μας, να έχουν κάνει

τους μισθούς μας χαρτζιλίκι, να στέλνουμε τα παιδιά μας, που με κόπο μορφώσαμε στα ξένα, να μην τους έχουμε αφήσει ούτε το δικαίωμα στο όνειρο, να έχουν καταργηθεί όλα τα εργασιακά και ασφαλιστικά μας δικαιώματα, να μην έχουμε ωράρια, ούτε 8ωρο, ούτε δωρεάν υγεία και παιδεία, πολλοί συμπατριώτες μας να τρώνε από τα σκουπίδια και άλλα πολλά που τελειωμό δεν έχουν αλλά προπάντων παραμένουμε επαναστάτες και φυσικά δεν καθόμαστε στο ίδιο τραπέζι να συζητήσουμε με ρεφορμιστές, οπορτουνιστές, ρεβιζιονιστές και άλλους συμβιβασμένους που μόνο κατ όνομα είναι αριστεροί και κομμουνιστές.

Στέφανος Πράσσοι, Κομμουνιστής Συνταξιούχος εργάτης

ηλεκτροσυγκολλητής -λιγνιτωρύχος

Με αφορμή το δημόσιο διάλογο που άνοιξε για την ταινία «το τελευταίο Σημείωμα» και την παραχάραξη ή όχι της ιστορίας από τον Παντελή Βούλγαρη και Την Ιωάννα Καρισιτιάνη. Καταθέτω κι εγώ μια μικρή ερασιτεχνική, “ιστορική έρευνα” που έκανα λίγο παλιότερα (και τη συνέχισα τώρα) για να γράψω ένα άρθρο για τον Νίκο Πλακοπίτη: “Οι 200 της Καισαριανής, ο Πλακοπίτης και τα αγριοπερίστερα.. τον Κομμουνιστή Οικοδόμο από την Κοζάνη που εκτελέστηκε με τους 200 στην Καισαριανή. Ο Νομός Κοζάνης ίσως να είχε ποσοστιαία την μεγαλύτερη συμβολή από όλη την Ελλάδα στους εκτελεσθέντες την 1η ΜΑΗ του 1944 στο σκοπευτήριο της Καισαριανής. Στους 200 οι 6 ήταν από το νομό Κοζάνης.

Ο 38χρονος οικοδόμος Νικόλαος Πλακοπίτης από την Κοζάνη, ο Γιάννης Στάθης (Γιαννάκος) από τα Σέρβια, Ο Αϊβατζίδης Γιώργος μάγειρας από τα Σέρβια, ο Βασίλης Παπαβασιλείου από το Βελβεντό, ο Μιχάλης Βούγιας από τον Πεντάλοφο, και ο Δημήτρης (Μίτος) Δημητριάδης από την Πτολεμαΐδα.